

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Zijn beeld gelijk

**“En een dienstknecht des Heeren....
die de kwaden kan verdragen”**

2 Timotheüs 2:24 ged.

Onze tekst is duidelijk. Om het nu maar met eigen woorden te zeggen: 't is niet best als een dienstknecht van de Heere de kwaden niet kan verdragen. Ik meen dat dit is om tweeërlei redenen. Paulus geeft aan zijn geestelijke zoon Timotheüs onderwijs. De twee brieven gezonden aan Timotheüs zijn er vol mee. Daarin schrijft hij ook wat noodzakelijk, wat vereist is voor de dienstknecht van de Heere. Hij gebruikt het woordje moeten. De dienstknecht van de Heere moet. Dus het is terecht als we spreken van vereisten voor de dienstknecht van de Heere. Allereerst wil ik toch eerst even benadrukken die woorden: dienstknecht van de Heere. Letterlijk staat er slaaf, slaaf van de kurios, van de Heere, van Jezus Christus. Hij heeft een Naam gekregen boven alle naam. Hij is de Heere der heren. Gevaren boven alle macht en kracht, zittende aan de rechterhand van Zijn Vader. Hij heeft mensen in Zijn dienst genomen. Gemaakt tot slaven, tot dienstknechten van Hem. Daarom worden ze genoemd slaven, dienstknechten van Hem. Dus ze zijn geen slaven, geen dienstknechten van mensen, zelfs niet van een gemeente. Ze zijn dienstknechten van Hem. Eens sprak een ouderling in het gebed in de consistorie van onze dienstknecht. 't Zal wel een slip van de tong geweest zijn. Toch wint die gedachte al meer veld. Een ambtsdrager zou veel bazen hebben. Soms zelfs elk lid van een gemeente. Echter - hij staat niet in dienst van mensen. De Heere heeft hem geroepen en gezonden. Hij is waarlijk dienst-

knecht van de Heere. Derhalve geheel en al verantwoording schuldig aan Hem Die tot Zijn dienstknecht gemaakt heeft.

Nu hoeven we helemaal niet alleen te denken aan dominees. We kunnen ook denken aan ouderlingen en diakenen. Nog meer. We kunnen denken aan al diegenen die door het wonder van boven tot kinderen Gods gemaakt zijn. Ik denk aan Simeon in de tempel. Hij is een ambteloze burger. Maar met het Kind Jezus in de armen zingt hij: "nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht henengaan in vrede". Hij noemt zichzelf slaaf, dienstknecht van de Heere. Door wederbarende genade komt menskind van de ene dienst in de andere dienst. Door de Heilige Geest wordt hij verlost uit de harde dienst van de zonde, van satan, van de wereld, en gesteld in de heerlijke dienst van de Allerhoogste.

Welnu - allen die dienstknecht van de Heere geworden zijn, moeten de kwaden kunnen verdragen. Er staat in het Grieks slechts één woord. Dat ene woord is door de Statenvertalers met vijf woorden weergegeven. Die weergave is correct. 't Gaat om het kwaad of kwaden. Daarmee wordt bedoeld dwaalleer en dwaalleraars. Dat vindt u ook in het tekstverband. In het volgende vers lezen we een woord waarin het woordje anti zit. Bedoeld worden tegenstanders van de waarheid, de zuivere leer, dat wat Paulus heeft verkondigd en wat ook voor Timotheüs de opdracht is. Het is het Evangelie van de Gekruisigde, van Jezus Christus, het evangelie van genade-alleen, van alles uit God, door God en daarom tot God. Dat heerlijke Evangelie dat bestemd is voor de mens. Waaruit blijkt dat God geen lust heeft in de

dood van de zondaar. Echter - het is het Evangelie dat niet is naar de mens, een Evangelie dat niet overeenstemt met wat wij willen, een Evangelie dat de weerstanden van ons vlees oproept. Het is en blijft de Joden een ergernis en de Grieken een dwaasheid. Wie wil horen dat hij zo verloren is, en zo verdorven, en zo zondaar en zo schuldenaar, dat hij slechts gered, gezaligd kan worden door Eén Die plaatsbekledend de toorn en de vloek heeft gedragen, Die gehangen is geweest aan het vloekhout op Golgotha? O zeker - wij willen wel omhoog; we zouden willen horen wat we allemaal moeten doen om zalig te worden. Maar dat een mens nu als een tarwegraan in de akker geworpen moet worden om in die weg alleen zalig te kunnen worden, dat is een boodschap waarvan wij vijand zijn. Wel - ik zou u duidelijk maken dat er twee redenen zijn waarom het niet best is als een dienstknecht van de Heere de kwade niet kan verdragen. De eerste reden is dat hij kennelijk zichzelf niet kent. De tweede reden is dat hij kennelijk z'n medemens niet kent. 't Eerste is uitermate ernstig. We mogen toch van een dienstknecht van de Heere verwachten dat hij zelfkennis heeft gekregen. Hoe bekeerd een kind van God ook is, het houdt tot zijn sterven toe vlees. Is het wel dan wordt het vlees steeds minder; 't wordt met Christus al meer gekruisigd, het sterft al meer. Maar het blijft toch tot het laatste toe, en dat vlees onderwerpt zich niet. Het staat in vijandschap tegenover God, tegenover Christus, tegenover genade, tegenover sterven aan zichzelf. Nu de tweede reden. De dienstknecht moet zich toch niet verbazen als er verzet komt tegen het Evangelie, als kwaden, tegenstanders zich openbaren. Zo is toch het vlees, de afgefallen staat van de mens? Dat komt openbaar. Dat kan niet anders. Daarom zal de dienstknecht van de Heere niet geïrriteerd moeten raken. Zoals Christus Zelf

toen Hij op aarde was, heeft verdragen.

Wie verdraagt geeft daarmee aan dat hij zichzelf heeft leren kennen en ook zijn medemens die mede een onsterfelijke ziel heeft kent. Wie niet kan verdragen kent dus zichzelf en kent daarom ook de ander niet. Dat is erg. Dezulke geeft daarmee aan dat hij geen dienstknecht van de Heere is!

Dienstknechten van de Heere moeten - zo zegt Paulus in vers 25 - met zachtmoedigheid onderwijzen hen die tegenstaan. Met het gebed in het hart of hun God te eniger tijd bekering geve tot erkenning der waarheid. Als de Koning dat gebed verhoort dan hebt u er een vriend en broeder bij, dat is voor de Koning, de barmhartige Koning toch niet onmogelijk? Hij verbreekt de vijandschap, Hij overwint door Woord en Geest, Hij brengt aan Zijn voeten smekend om genade, Hij maakt tot vriend van Hem, tot verbrei-

der van Zijn eer, tot dienstknecht van de Heere.

Ze worden Zijn beeld gelijk. Die toen Hij verdrukt werd, Zijn mond niet opendeed; Die Zich door Zijn tegenstanders als een lam ter slachting liet leiden, en als een schaap stom was voor zijn aangezicht van Zijn scheerders.

Ds.v.Z.

Van de administratie

Wat de administratie betreft een kort bericht, maar toch een goed bericht nl. dat we 5 nieuwe abonnees konden inboeken. Hartelijk dank hiervoor, ook voor de f 17,50 aan giften die we ontvingen. Elders in ons blad leest u ongetwijfeld van het plotseling overlijden van ons bestuurslid de heer J. Boer, die het werk van de administratie van ons zou overnemen. In verband met zijn verkiezing tot lid van de synode was dit echter uitgesteld.

Ook van deze plaats willen we zijn vrouw en kinderen van harte ondersteuning des Heeren toewensen, in dit zo plotselinge verlies van haar man en hun vader, De Heere weet wat we nodig hebben en Hij alleen kan schenken wat we nodig hebben. De Heere heilige deze indringende roepstem aan ons aller hart. *Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alpen aan den Rijn. Tel. 0172-474202. Postbank: 704350.*

Van de redactie

Overlijden

Met verslagenheid heeft het bestuur van de Stichting "Bewaar het Pand" en de commissie van redactie kennis genomen van het zo plotselinge over-

lijden van br. J. Boer. Sterke de Heere zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen. Vanaf begin 1996 heeft hij met volle inzet en de liefde van zijn hart zijn plaats in ons midden ingenomen. Het lag in de bedoeling dat hij na de Generale Synode de taak van br. Beukers als administrateur zou overnemen. Opnieuw is een roepstem uitgegaan. In korte tijd zijn ons drie bestuursleden ontvallen: Ds. D. Slagboom, Ds. H.C. van der Ent en nu br. J. Boer. De Heere lere ons alzo onze dagen tellen dat wij een wijs hart bekomen.

Inhoud

In verband met drukke werkzaamheden die samenhangen met de arbeid die de Generale Synode met zich meebrengt, kon Ds. Den Butter voor dit nummer geen artikel schrijven. Ds. J.H. van Dijk schrijft opnieuw over "Gaat de dominee voorbij?" en legt daarin de vinger bij de geest van de tolerantie in onze tijd. Ds. A. van Ek schrijft verder over "De plaats van de heiliging in de prediking." Daarin trekt hij lijnen naar de praktijk van het leven.

Ontmoetingsdag Kampen

Als u dit leest ligt de ontmoetingsdag weer achter ons. In het volgende nummer hopen wij een samenvatting te geven van de zaken die op deze dag aan de orde zijn geweest.

Ambtsdragersconferentie

D.V. zaterdagmiddag 28 november in de Krooswijkhof te Dordrecht. Spreker: Ds. K. Hoefnagel. Onderwerp: Onkunde: oorzaken, gevolg en medicijn ertegen.

AvH.

De plaats van de heiliging in de prediking (4)

B. De concretisering

We komen hier bij een moeilijk onderdeel. Wie van ons kent niet de moeite met het concreet maken van het leven der heiliging. Welke dingen zullen we dan noemen? Wat noemen we nu en wat zal volgende week zondag gezegd worden? We zullen het er allen over eens zijn dat de prediking ook op het punt van een geëffectueerde heiliging concreet dient te zijn. Daar zit de moeite niet. Maar wel bij de vraag hoe ver je daarmee gaan moet en mag. Laat ik enkele stellingen mogen poneren.

En juist ook op dit punt pretendeer ik niet meer dan enkele stellingen naar voren te brengen.

- De eerste stelling is deze dat wij bij het concreet maken van zonden in de prediking wel uiterst voorzichtig dienen te zijn. Laten wij onze preken er eens op na kijken of we onze eigen zonden niet hebben vergeten. De prediker kent ook concrete zonden. Welke prediker die rookt als een schoorsteen zal de gemeente wijzen op het gevaar dat al op het pakje vermeld staat? Het gevaar ligt voor de hand om bij een

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

preek over het lichaam als tempel van de Heilige Geest dit punt maar achterwege te laten.

- De tweede stelling is deze dat er bij het concreet preken over de heiliging heel veel liefde tot de gemeente moet zijn. Anders moeten we het niet doen. Dan werkt het averechts. Dat doet het soms al bij de prediking vanuit de liefde, laat staan bij een prediking met wrok, vanuit een steekstoel in plaats van een preekstoel. Wat hebben wij als predikers meer dan anderen de Geest der heiligmaking nodig, de Geest Die ons leren zal te proberen met alle mensen vrede te houden zoveel mogelijk is. De Geest Die predikers leert om de kwaden te verdragen en er niet bovenop te springen in de prediking. Je naast, hoe een moeilijk gemeentelid dan ook, in liefde te blijven benaderen. Dat moet ons toch alle durf alleen de preekstoel op te gaan ontnemen?

- Een volgende stelling is deze dat we voorzichtig moeten zijn met allerlei dingen aan de kaak te stellen die over een aantal jaren toch bijbels blijken te zijn. Dat geeft grote verwarring. Natuurlijk, je moet de nieuwe dingen aanwijzen op hun gevaar. Maar laten we het weloverwogen doen. Er is al zo vaak gezegd: 'God wil het'. Maar zo zijn de kruistochten ook gehouden. De dominee die de gemeente verbiedt een radio in huis te hebben omdat God dat verbiedt en vervolgens na een paar jaar er wel één in huis heeft, sticht daarmee verwarring. Hoe vele gemeenteleden zijn er niet die zulke dingen naar voren halen als een argument om concrete zaken nu toe te dekken. 'U zult er over een aantal jaren wel anders over denken' houden ze de prediker voor. Wij zijn ook mensen van onze tijd, zijn ook gebrekkig wat inzicht betreft. Laten we daarom voorzichtig en beargumenteerd afwijzen.

- Een vierde stelling is deze dat we er voor moeten oppassen dat we niet doen, wat onze gemeenteleden soms doen: ze be- en veroordelen andere gemeenteleden om een bepaalde zonde die aan de hand wordt gehouden. Het staat voor mij vast dat bij de wedergeboorte de wet van onze God bij iemand in zijn of haar hart wordt geschreven door de Heilige Geest. Hij of zij krijgt daardoor lust en verlangen naar al de geboden oprecht te leven. Maar dat sluit niet in dat alles op één dag geleerd wordt. Zeker niet in de tijd waarin wij leven. Wat de één goed vindt wordt door de ander als zonde aangegeven. De wedergeborene weet soms niet waar hij of zij aan toe is.

Leeft soms in milieus en situaties die hem of haar stimuleren om vast te houden aan wat er was in het vorige leven. Als één ding voor mij vast staat dan is het dit dat een kind van God heeft te bidden om de vergeving van zijn verborgen zonden. Ook wij als predikers. Laten ook wij de raad van Ds. F. Bakker ter harte nemen als hij met het oog op de verborgen zonden schrijft: "Laat toch niemand zeggen, dat hij volkomen aan zichzelf ontdekt is, want hij zou daarmee bewijzen het ontdekkende licht niet te kennen". Want het deed wel pijn op de laatstgehouden zendingsmiddag van de classis Middelburg toen Ds. Klein-Onstenk vertelde in zijn referaat dat dominees die weten wat er gebeurt als een mens bekeerd wordt, geen enkel oog en begrip tonen voor gevangenen die vrij komen. Dat is mogelijk ook zo'n verborgen zonde die pas met de laatste adem van de prediker wegsterft.

Laten wij met geduld, keer op keer de zonde van gelaat, gepraat en gewaad aan de kaak stellen in de prediking. Met takt en wijsheid van boven ontvangen. Opdat we leren zien wat de wil van God is. En bidden of de Heere wil doorwerken. En God heeft een hoop werk aan Zijn kinderen. Of weten we daar niet van? Dan mogen we het toch ook meemaken - of u niet? - dat concrete zonden de deur uitgaan na liefdevolle en overdachte prediking en getrouw pastoraat, maar laten we de vermaningen niet vergeten om eventueel bij de hoorders er niet uit te liggen. Hoe lief gemeenteleden ons ook zijn, hun concrete zonden mogen niet verzwegen worden.

De Dordtse Leerregels zeggen ons dat door de vermaningen de genade wordt uitgedeeld. En we zijn ons tegelijk bewust dat het karakter van mensen bij de heiliging niet wordt veranderd, maar geheilgd. Bonar verwoordt dat zo: "Wij weten niet hoe de Heilige Geest het nieuwe leven, waarover wij spreken, in ons werkt; wel weten wij dat Hij de vermogens van de mens niet teniet maakt of omkeert. Hij herstelt ze alle, zodat zij tot het rechte doel komen waartoe zij gegeven zijn".

- Nog een stelling: niet tot ergernis wezen is één van de hoofdlijnen van het omgaan met elkaar in één gemeente. Daar zijn regels.

Dat kan niet anders. Waar verschillend gedacht wordt over vele concrete zaken daar past een houding van het nalaten waar ik de ander verdriet mee doe. In een tijd van egoïsme en individualisme zal dat duidelijk naar voren

dienen te komen.

- Mijn volgende stelling is dan ook duidelijk. De prediker van de heiliging zal om de heiliging een concrete plaats te geven in de prediking zijn gemeente en zijn tijd moeten kennen. We zullen moeten weten wat er in onze jongeren omgaat, waar ze verkeren, we zullen onze ogen en oren open dienen te hebben. We zullen het gebed niet kunnen nalaten om door de Heilige Geest geleid de tijdgeest te doorzien. We zullen de wapens uit het Woord moeten halen. En niet alle wapens passen bij elk gevecht. Het één vraagt om dit en het ander om dat wapen.

- Ik wil nog een stelling onder uw aandacht brengen. Wanneer Calvijn het woord heiliging synoniem kan gebruiken voor boetvaardigheid, hebben we één concrete zaak van het leven der heiliging direkt op het oog. De heiliging volgt niet op het schuldbelijden, de boetvaardigheid is onderdeel van de heiliging. Laten we dat ook tegen onze gemeenten zeggen. Ik kan het wel volgen als prof. De Reuver in zijn proefschrift schrijft: 'Bedelen bij de Bron' over de rechtvaardiging bij Kohlbrugge schrijft dat deze in het kader van de heiliging ligt. Ik wil de rechtvaardiging en de heiliging wel onderscheiden, maar kan ze onmogelijk scheiden. Ze zijn als de kant van de munt en van de kop van hetzelfde geldstuk. Wie door het geloof gerechtvaardigd wordt gaat over de weg van schuldbelijden, van droefheid over de zonden en dat is één van de voornaamste, laat ik zeggen: het voornaamste stuk van de heiliging. Dat is dus heel concreet.

- Mijn achtste en laatste stelling is deze - en dat is een open deur intrappen - dat het terrein van de concrete heiliging zeer breed en lang is. Het is samengevat in de weergave van de bekering in Zondag 33 van de Heidelbergse Catechismus: de afsterfing van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens. Het is dus niet alleen het aanwijzen van zonden, maar ook positief: het aanwijzen van het goede. Wanneer we de Bijbel opendoen, dan komen ons verschillende zonden voor het voetlicht die heel concreet werden aangewezen en heel concreet wordt het goede voor ons neergezet. Vanuit 1 Petrus 2:21-24 worden we erop gewezen dat de gestalte van Christus in ons dient uit te komen in nederigheid, zelfverloochening en het offeren aan God van heel ons leven. Mooi verwoordt Bonar dat in zijn boek: "Deze heiligheid of

afzondering strekt zich tot alle delen van onze persoon uit. Zij vervult ons wezen, spreidt zich uit over ons leven, beïnvloedt alles wat wij zijn, of doen, of denken, of spreken, of beramen, zowel in het kleine als in het grote, zowel uit- als inwendig, negatief of positief, in het liefhebben, in het haten, in smart, in blijdschap, in geoorloofde genietingen, in zaken, in vriendschap, in betrekkingen, in zwijgen, in spreken, in lezen, in schrijven, in het uitgaan en ingaan, ja, in onze gehele mens, in elke beweging van geest, ziel en lichaam. In huis, in de binnenka-

mer, op de markt, in de winkel, achter het bureau, op de weg, in alles moet gezien worden dat wij een heilig leven leiden". En Kohlbrugge vat het samen met de woorden 'zondagheiligen' en 'weekdagheiligen'. En de Beknopte Gereformeerde Dogmatiek wijst ons er terecht op dat de heiliging te maken heeft met de relatie tot de medemens, met de natuur, het milieu en de maatschappij. Het gaat om de gebieden van het liefhebben van God en de naaste. Of met het derde stuk van de Catechismus gezegd: gebod en gebed.

Ds. A. van Ek

Gaat de dominee voorbij? (14)

In het eerste (inleidend) artikel over de vraag of de dominee inderdaad een voorbijgaand fenomeen is, vroeg ik mij met u af in hoeverre dit ook mede het gevolg kan zijn van de ontwikkeling, die al jaren in onze samenleving opging is gekomen (zie Bewaar het Pand d.d. 22-1-1998).

Een ontwikkeling, waarbij allerlei oude vertrouwde waarden en normen op kritische wijze ter discussie worden gesteld. Wat eerder vanzelfsprekend was, wordt nu op haalbaarheid en houdbaarheid getoetst, alsof het om aan verderf onderhevige producten gaat. Onze samenleving is in beweging, raakt op drift. En in haar kielzog volgt de kerk en is haar een zelfde lot beschoren. Zo God het niet verhoedt! Nergens wordt de beïnvloeding van de in de samenleving werkzame (ontbindende) krachten duidelijker terug gevonden dan in de geest van de tolerantie.

De geest van de tolerantie

Wat verstaan wij daaronder? Het begrip tolerantie kan zowel op de samenleving als op het kerkelijke leven worden toegepast. Het duidt o.a. op de dikwijls verregaande verdraagzaamheid t.o.v. groeperingen en individuen, die bijv. met hun (afwijkende) levensvisie bepaalde spanningen kunnen oproepen binnen de bestaande samenleving, waardoor de openbare orde danig kan worden verstoord. In het kerkelijke leven kan een tolerante houding slaan op het gedogen van verschillende opvattingen binnen één en dezelfde kerk of het zoeken naar éénheid met andere kerkgenootschappen, zonder het over alles eens te willen zijn. Bij een vluchtige bezinning op de gedachte van tolerantie kan zij bij ons gevoelens van sympathie oproepen.

Immers, bestaat niet véél in ons leven bij de gratie van het geven en nemen? Het geldt van het gezins- en huwelijksleven en van vele andere samenlevingsvormen. Je moet vandaag de dag toch zeker een grote mate van flexibiliteit aan de dag weten te leggen, anders kun je niet goed functioneren. Anders val je op school buiten de groep, ben je op het werk onuitstaanbaar en (niet te vergeten) binnen de kerk ongenaakbaar. Inderdaad, oppervlakkig gezien, ligt hier een kern van waarheid in. Maar er is meer aan de hand! Een éézijdig positieve opvatting van het begrip tolerantie heeft al heel wat veranderingen teweeg gebracht en schade opgeleverd, die eerst later onherstelbaar bleek te zijn. Ook voor deze realiteit mogen wij onze ogen niet sluiten. Noch in onze samenleving, noch in ons kerkelijke leven. Er is zeker, onder bepaalde voorwaarden, een geoorloofde tolerante houding. Maar wij moeten haar als beslist ongeoorloofd van de hand wijzen, wanneer het gezag van Gods Woord in het geding komt.

Ik zal dat nu met enkele voorbeelden verduidelijken.

De tijdgeest weerstaan

De volgende analyse van de crisis, waarin kerk en samenleving zijn terecht gekomen door het niet weerstaan van de geest van tolerantie, is van de hand van dr. W. Aalders. Aan wie de eer moet worden toegeschreven dat hij op een haast profetische wijze de wantoestanden binnen kerk en samenleving geheeld heeft. Op scherpe wijze wees hij op het gevaar van de tolerantie. Hij noemde in de jaren tachtig onze tijd al voluit revolutionair. Hij signaleerde o.a. de volgende symptomen:

1. het steeds algemener worden van de ontbinding van de huwelijksband bij jongeren zowel als bij ouderen;
2. het samenwonen zonder het aangaan van een huwelijk;
3. de verbreiding van het verschijnsel van homofilie en lesbyisme;
4. de schaamteloosheid in het uiten van perverse vormen van sexualiteit;
5. de sex-winkels, porno-films en naturistenkampen;
6. het feminisme (uit: Huwelijk en gezin in de draaikolk van de tijd; d.d. 29-5-81).

Het meest ontstellende noemde hij (in 1981!) de aanpassing en tolerantie ertegenover binnen de kerk, de christelijke scholen en universiteiten, de christelijke politieke partijen.

Concreet brengt hij later zijn bezorgdheid onder woorden door te verwijzen naar de 'handreiking' uitgegeven door de Hervormde Raad voor Kerk en Gezin: Samenwonen zonder huwelijk. Waarin o.a. werd gezegd, dat de bijbelse regels en voorschriften tijdgebonden zijn (!). Elke tijdperiode geeft daaraan haar eigen vorm en inhoud. Ook noemt hij het besluit van de Gereformeerde Kerken in 1982 om voortaan bij de kerkelijke bevestiging van het huwelijk niet meer over het huwelijk te spreken als een 'inzetting van God', maar als een 'door God geschonken mogelijkheid'. In het (gereformeerde) rapport 'In liefde en trouw' wordt later het huwelijk op één lijn geplaatst met andere relaties.

Inmiddels zijn wij ruim zeventien jaar verder en stellen wij vast, dat de tijd niet stil heeft gestaan. En de tijdgeest, waardoor het secularisatieproces binnen kerk en samenleving op gang werd gebracht, zijn verderfelijk werk heeft uitgebreid.

Actualiteit van het kwaad van de tolerantie

Helaas blijkt aandacht vragen voor een laakbare tolerante houding bittere noodzaak en hoogst actueel te zijn. De laatste 'pennenvrucht' van Kuitert: 'Jezus, nalatenschap van het Christendom' is er een schrijnend bewijs en een in-en-in triest voorbeeld van. De eeuwenoude kerkelijke opvatting dat Jezus Christus een goddelijke en een menselijke natuur heeft, wordt door hem geloofchend. De leer van de twee naturen is volgens hem een 'dwaalspoor'. Een onvermijdelijk vervolg op zijn 'algemeen betwijfeld geloof'? Wachten wij nu met spanning af, wat de reactie wel zal zijn vanuit de Gereformeerde Kerken? Of onder-

drukken wij onze geprikkelde gevoelens en stellen wij ons bezwaarde hart gerust door de simpele redenering dat Kuitert de kerk niet is. Dat zal waar zijn, maar is dit ondertussen niet hetzelfde als verdragen, wat niet getolereerd mag worden?! Een uiting van verregaande tolerantie? Wordt het niet de hoogste tijd om de noodklok te luiden en niet alleen lering te trekken uit dit recente gebeuren, maar wellicht nog meer uit de rijke lessen van het kerkelijke verleden. Kennis van zowel de algemene geschiedenis, als de geschiedenis van Gods kerk is hier van onschatbare waarde. Om de helse aanslagen te onderkennen, die er in alle eeuwen zijn geweest: Om de waarachtigheid van Gods Kerk en de betrouwbaarheid van het onfeilbare Woord in twijfel te trekken.

Oorspong van de tolerantie

Zoeken wij naar de oorsprong van de tolerantie dan moeten wij zeker terug naar het Paradijs. Naar het moment, dat de eerste mens toestond, dat de duivel vraagtekens stelde bij het goede Woord van God. Is het ook dat God gezegd heeft? Daar ligt onze gemeenschappelijke schuld, die wij elke dag vergroten door onze houding van toegeeflijkheid, telkens wanneer het gezag van het Woord in het geding is. Wat heeft het ons te zeggen (om maar iets uit het verleden te noemen), dat uitgerekend tijdens de Eeuw van de Verlichting (18e), waarin de mens aan de 'rede' het hoogste gezag toekende, de verdraagzaamheid ongekende vormen kon aannemen? Alles werd haast getolereerd. Met slechts één uitzondering. Men was uiterst **onverdraagzaam** t.o.v. alles wat met God en Zijn dienst te maken had. Het was de tijd van het grenzeloze menselijke optimisme, waarin o.a. het kerkelijk dogma van de erfzondeleer naar het rijk der fabelen werd verwezen. Hoe kon (en kan) een ontwikkeld mens aanvaarden, dat hij geneigd is tot alle kwaad? Is dat niet in verregaande tegenspraak met zijn redelijk denken en zedelijk gevoelen?

De stap naar onze twintigste eeuw is minder groot dan wij denken. Ook in onze tijd zweeft de massa bij het menselijk vernuft. De kennis en het inzicht, die ons 'geschonken' zijn door de wetenschappelijke ontwikkelingen, die haast geen einde schijnen te kennen. Het onmogelijke van vandaag, lijkt morgen mogelijk te zijn. Het gevoel van afhankelijkheid van de alleen Wijze God (1 Tim. 1:17) is

nagenoeg verdwenen. Zou dit 'geestelijke klimaat' niet doorwerken? Ook binnen het kerkelijke leven! Tegen wil en dank. Onmiskenbaar zijn daar de tekenen van de doorwerking van de geest van tolerantie. Dan wordt de bijbel, zoals ik kortgeleden nog in een vraaggesprek over de radio een doctor in de theologie hoorde zeggen: polyinterpretabel. Voor méér dan één uitweg vatbaar. Die ontdekking, zo zei hij, was al tijdens zijn studiejaren een ware ontdekking en verademing.

Hoe de tijdgeest weerstaan?

Op deze vraag willen wij antwoorden met het nog steeds aansprekende voorbeeld uit het verleden. Toen in de tijd van de Reformatie de Waarheid van het Woord van God geweld werd aangedaan, kwam de kerk in Synode bijeen: 1618-1619. In feite was het een internationale synode met vele bekende theologen uit binnen- en buitenland. Tekenend voor het hoge belang dat gehecht werd aan de verdediging van de Waarheid. Zelfs ten koste van de éénheid en de zgn. vrede. Of is het beter te zeggen: uit liefde tot de ware éénheid en de waarachtige vrede. Na verscheidene weken vergaderd te hebben met de remonstranten om hen te overtuigen van hun dwaalleer, stond de voorzitter van de synode, Johannes Bogerman, in de vergadering op en zond hen onverbiddelijk heen, na hen uitvoerig vermaand te hebben. Hij besloot zijn toornige rede met de volgende, legendarisch gebleven woorden: 'Met bedrog zijt gij omgegaan! Al uw daden waren vol list en misleiding. Daarom zendt u de synode weg: als zij u nog iets zal te vragen hebben, zal zij het u laten weten. Zij heeft zacht met u gehandeld, maar gij, met leugens zijt gij begonnen, met leugens zijt gij geëindigd. Daarom... **dimittimini, exite, exite**'. Gij zijt ontslagen, gaat heen, gaat heen. Zó moet het bewegen en geladen geklonken hebben. Eén synodelid, Jacobus Trigland, moet later getuigd hebben van dit bijzonder ogenblik in de Nationale Synode van Dordt: 'Hetwelk gelijk ik met schrik en ontzetting mijns gemoeds gehoord en gezien heb, zo nog met een ontzetting gedenk'.

Nogmaals het ondertekeningsformulier

Wat heeft de kerk der Reformatie haar hoge en heilige roeping verstaan. Om te waken over de leer! Waarborg hiervoor heeft zij willen leggen in de binding aan het Woord en de Drie

Formulieren van Enigheid. De belofte om alle dwalingen en ketterijen met Gods Woord te weerleggen. Dat behoort immers de intentie te zijn bij het zetten van de handtekening van de Dienaren des Woords onder het bindingsformulier bij de aanvaarding van hun ambt. Zelfs op straffe van schorsing of afzetting. Hoe noodzakelijk dit met klem te handhaven in onze tolerante samenleving, die niet nalaat haar invloed uit te oefenen op de kerken binnen haar grenzen.

Waar vandaag in de kerken de geest van het modernisme heerst, maakt zich een grenzeloze tolerantie van deze kerken meester. Tolerantie is het sleutelwoord geworden tegenover theologische concepten, die een loochening van de waarheid van de Bijbel inhouden. Aldus Blok in zijn boekje: Gaat de dominee voorbij? Hij geeft nog verschillende voorbeelden uit het (eigen) kerkelijke leven. Voorbeelden, waarin wij helaas maar al te zeer herkenbare kwesties opmerken, die vandaag niet minder in ons eigen kerkverband spelen. Het mag niet de vraag zijn, wat wij nog net kunnen tolereren en wat net niet! Het gaat om de heiligheid van Gods gemeente en de heiligheid van het Woord van Gods openbaring. Het hoofdstuk **Predikant en Ondertekeningsformulier** wordt afgesloten met een citaat van prof. J. Kamphuis. Het loont de moeite om dit citaat in zijn geheel over te nemen: 'De aanvaarding van de autonomie van de mens (verbonden met een sterk individualisme) maakt de huidige samenleving wezenlijk atheïstisch. Vooral in de ethische vragen doet de autonomie zich krachtig gelden in het zogenaamde recht tot zelfbeschikking, ook over het leven zelf. Steeds wordt daarbij een beroep gedaan op de **tolerantie** als allesbeheersende, menselijke grondhouding, waarvoor de overheid moet waken en die zij in de samenleving ook moet opleggen. Voor de kerk die wil leven in gehoorzaamheid aan het Woord van de levende God, betekent dit, dat er principieel voor haar geen plaats is in deze samenleving. Zij wordt, als zij aan het Woord van God als zijn gezaghebbende openbaring vasthoudt, gezien als het centrum van intolerantie.

De huidige, verabsoluteerde en autonome tolerantie zal daarom onverdraagzaam blijken tegenover de belijdende christenen, tegenover de kerk, die zich in alles alleen aan het Woord wil houden. **De tolerantie slaat om in intolerantie!** Daarmee zijn wij weer

terug bij het begin van de christelijke jaartelling: de situatie in het Romeinse keizerrijk. Hier heerste grote tolerantie tegenover vele godsdiensten. Maar toen de jonge christelijke kerk openlijk uitkwam voor de Naam van de enige God (geen keizercultus!) en stelling nam tegenover volkszeden, die door het evangelie werden veroordeeld, toen was er voor die kerk geen tolerantie meer!

J.H. van Dijk.

Deputaten Buitenlandse Zending

Deputaten Buitenlandse Zending delen de kerken mee dat zij in hun vergadering van 25 augustus jl. - gehoord de beslissing van de kerkenraad van de kerk van Mussel Ds. Van der Maarl hangende het onderzoek voorlopig te schorsen - hebben besloten de uitzending van Ds. Van der Maarl op dit moment niet te effectueren. In een later stadium zullen zij - mede afhankelijk van het definitieve besluit van de kerkenraad van Mussel - de uitzending van Ds. Van der Maarl mogelijk opnieuw dienen te overwegen om tot een definitieve besluitvorming te komen. Namens de putaten,
Ds. H. Last,
secretaris

*Leer ons also onze dagen tellen,
dat wij een wijs hart bekomen*

Psalm 90:12

Het bestuur van de Stichting "Bewaar het Pand" en de commissie van redactie delen u met ontroering mede het overlijden van onze zeer gewaardeerde penningmeester

J. Boer

Vanaf begin 1996 heeft hij met de liefde van zijn hart, met volle inzet en nauwgezet zijn plaats in ons midden ingenomen. Dit zal bij ons in dankbare herinnering blijven.

De Heere sterke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen.

De Stichting "Bewaar het Pand" en de commissie van redactie.

...want het wordt snel afgesneden en wij vliegen daarheen.

Psalm 90:10 laatste gedeelte

Met verslagenheid heeft de kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Barendrecht het bericht ontvangen dat de Heere voor ons geheel onverwacht uit het leven heeft weggenomen zijn zeer gewaardeerde ambtsbroeder

diaken J. Boer

Vanaf juli 1974 mocht hij onze gemeente dienen in het ambt van diaken.

Met veel erkentelijkheid denken we terug aan de zeer vele arbeid die hij met volle inzet en grote nauwgezetheid in ons midden heeft mogen verrichten.

De Heere heilige deze weg. Hij gedenke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in dit zo smartelijke verlies en ondersteune hen met Zijn nabijheid.

Namens de raad voornoemd,

Ds. A. van Heteren, preses

oud. J. Goedegebuur, scriba

Barendrecht 9 september 1998

Noodkreet uit China

Grote overstroming in China

Noodsituatie vraagt om noodmaatregelen.

We vragen uw hulp in deze nood.

Christenen in het overstromingsgebied hebben alles moeten verlaten. Alles is verloren gegaan: huis, etensvoorraden, kleding, alles zijn ze kwijt. Meer dan 250 miljoen mensen zijn geëvacueerd. Duizenden leven a 50 dagen op dijken. Daarbij zijn er ook nog besmettelijke ziekten uitgebroken. Als het water zakt is het nog 3 maanden wachten voordat ze naar hun dorpen terug kunnen. Er is dan veel geld nodig voor de wederopbouw. De huisgemeenten zijn zwaar getroffen. Ds. Chen vraagt dringend om:

Voedsel

Medicijnen

Huisraad

Dekens

Helpt u ook mee?

U kunt uw gift storten op

Postgiro 31 555 32

Stichting BONISA- zending

Secretariaat: Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse of op rek.

33.65.54.613 van de Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending. Gironr. van de Rabobank 163525.

Lezingen en informatie met of zonder dia's voor verenigingen en scholen kunt u aanvragen bij:
dhr. T. Schultink, Emmeloord, tel. 0527-615063, fax 0527-619305, Donastraat 5, 8303 WL Emmeloord

Boekbesprekingen

Studiecentrum S.G.P., tel. 070-3456226, Genetische idealen.

Over klonen, xenotransplantatie en genetisch gemanipuleerde voedingsgewassen, drs. H.F. Massink en anderen, 40 blz., f 10,-. Een goede zaak dat ons materiaal wordt aangeboden tot bezinning over de aangesneden onderwerpen. Het boekje bevat waardevolle bouwstenen tot doordenking en standpuntbepaling aangaande de behandelde zaken. Met name voor de studerende jeugd aanbevolen.

Jane Witte-Welleman, **Uit genade zalig**, 64 blz., f 14,90, Uitgeverij de Groot Goudriaan - Kampen.

Jane Witte-Welleman leefde van 1897-1954. In het voorwoord van haar zoon, evangelist J. Witte te Merksem wordt vermeld waarom het boekje herdrukt is: Om te kunnen lezen hoe de Heere met Zijn volk handelt, over geloofsoefening en standen in het genadeleven, hoe en wanneer Christus waarde krijgt voor een zondaar. Een kleine aanmerking: op blz. 60 zal i.p.v. Malan Mallan moeten staan en op blz.

63 Rijksen i.p.v. Rijkse. Een goede zaak om kennis te nemen van dit boekje waaruit te zien valt hoe de Heere gewoonlijk handelt in het leven van Zijn kinderen.

Ds. C.J. Meeuse, **Verborgen omgang**, 48 blz., f 9,75, Uitgeverij De Banier - Utrecht. Het boekje bestaat uit twee delen. Het eerste bevat een geschriftje van puriteinse herkomst met richtlijnen voor de verborgen godsdienst. Op blz. 18 wordt terecht gesteld dat er hoop zou zijn op herleving van de godsdienst indien er (meer) gebed zou zijn op zaterdagavond en zondagmorgen: "Want als predikanten in hun studeerkamers van God Zijn zegen afsmecken over hun openbare dienstwerk onder het volk en als het volk in zijn binnenkamers ernstig bidt om de tegenwoordigheid Gods bij hun predikanten, wat geeft dit een heerlijke verwachting!" Het tweede deel bevat een aantal vragen van Jacobus Koelman, waarin hij richtlijnen geeft voor zelfonderzoek voor Gods aangezicht.

Uw goedertierenheid, HEERE! zij over ons; gelijk als wij op U hopen.
Psalm 33:22

Met diepe ontroering hebben kennis genomen van het overlijden van onze penningmeester, broeder

J. Boer

Door zijn betrokkenheid met het evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen en zijn wijsheid in het financieel beleid, nam hij in ons bestuur een grote plaats in. Met de liefde van zijn hart was hij ook betrokken bij de nieuwbouw van de post in Gent.

Wij zullen hem bijzonder missen.

De Heere vertrooste en sterke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in dit smartelijke verlies.

Namens de Stichting ter bevordering van het evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen (België)

H. Bor, evangelist
Ds. A. van de Weerd, voorzitter
Th. Heystek, secretaris

Middelharnis, 9 september 1998

STICHTING VOOR WERELDWIJZE BIJBELVERSPREIDING (THE BIBLE LEAGUE)

IEDER JAAR BIJBELJAAR IEDERE MAAND BIJBELMAAND IEDERE DAG EEN DAG MET DE BIJBEL

Wist u dat er wereldwijd minstens 100 miljoen Christenen zijn, die geen eigen Bijbel hebben? Velen van hen wachten al jaren op een Bijbel. Wilt u het mogelijk maken, dat elke maand namens u een Bijbel gegeven wordt aan mensen, die daar biddend naar uitzien? Omdat ook voor hen iedere dag een dag met de Bijbel kan zijn? En wilt u ons machtigen periodiek automatisch een bedrag(je) te incasseren? Vul dan onderstaande bon in en meld u aan als deelne-mer aan onze

WERELDWIJDE BIJBELKRING (vanaf f 7,50 p.mnd.)

Ondergetekende, de heer/mevrouw*):

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

wil helpen Bijbels te zenden aan mensen, die ernaar verlangen, en machtigt de Stichting voor Wereldwijde Bijbelverspreiding "The Bible League" te Maassluis om eenmaal per maand/kwartaal/haljaar/jaar*)

van zijn/haar bank/girotekening nr.

een bedrag ad f

te incasseren als gift voor Bijbelverspreiding. Hij/zij behoudt zich het recht voor om het afgeschreven bedrag binnen 30 dagen op zijn/haar rekening te laten terugboeken.

Hij/zij ontvangt als welkomsgeschenk 4 deeltjes van de serie "Meeleven"

Deze bon zenden naar:

Postbus 142, 3140 AC Maassluis

Datum:

Handtekening:

Uiteraard zijn ook eenmalige giften van harte welkom op giro nr. 699 10 23 of op bankrek. nr. 3098 44 983 t.n.v. Stichting Wereldwijde Bijbelverspreiding te Maassluis. Info: tel. 010-5912378 (Ds. D.J. van Vuuren)

*) s.v.p. doorhalen wat niet van toepassing is

Ons werk wordt hartelijk aanbevolen o.a. door prof.dr. J. Douma en prof.dr. W.H. Velema

Het Landelijk Bureau van de Chr. Ger. Kerken te Veenendaal zoekt voor het bureau van deputaten **Buitenlandse Zending** een

bureau medewerker m/v

voor 20 uren per week.

Deze functie is gericht op het assisteren van de secretaris en omvat onder meer het voorbereiden en afhandelen van besluiten van vergaderingen, het maken van conceptbrieven, het organiseren en bijhouden van de archivering en het vervangen van de secretaris voor wat betreft de dagelijkse werkzaamheden.

We verwachten van de kandidaat dat hij of zij

- affiniteit heeft met het kerkelijke leven en in het bijzonder met het zendingswerk,
- naast werkervaring een opleiding heeft op tenminste middelbaar niveau,
- zelfstandig kan werken,
- over goede stilistische vaardigheden beschikt,
- een redelijke kennis heeft van de Engelse taal,
- gemakkelijk contacten kan leggen,
- een uitgesproken dienstverlenende instelling heeft en
- bereid is in overleg op variabele tijden te werken.

Wij bieden een boeiende en zelfstandige functie op een klein kantoor met arbeidsvoorwaarden die vallen onder de rechtspositieregeling van de Chr. Ger. Kerken.

Voor meer informatie kun u contact opnemen met de secretaris van deputaten Buitenlandse Zending, Ds. H. Last, die u overdag en 's avonds kunt bereiken op tel nr. 0318-524916.

Uw schriftelijke sollicitatie, die u vertrouwelijk kunt richten aan het Zendingsbureau CGK, Postbus 334, 3900 AH Veenendaal, verwachten wij uiterlijk 9 oktober 1998.

Plaats uw

familieberichten

in Bewaar het Pand

- Wij verzorgen begrafenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begrafenis fonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begrafnisverzorging Vos

Aardhuisweg 74
3888 MG Uddel
Tel. 0577 - 401689

BKG

Hebt u kraam- of gezinshulp nodig.
bel ons dan:

0318 - 52 77 99

Voor hulpverlening dag en nacht
bereikbaar

Voor inlichtingen niet bellen tussen 16.00 en
19.00 uur. Laat u wel tijdig inschrijven!

Zoek bij

ons

*uw Bijbel of
boek*

Verzending of

bezorging mogelijk

Bel 0184 - 412461

Burg. Winklerplein 25
3362 AA Sliedrecht

*Voor wat...
...hoort wat!*

**Protestants Nederland
bestaat 75 jaar
Dat herdenken we...**

...met een *bijeenkomst* op 31 oktober
in de Grote kerk te Gouda

...met een *jubileumnummer* van ons
maandblad met grepen uit de
geschiedenis van P.N.

...met een schitterend (gebonden
en geïll.) *jubileumboek*:

**'Vrede, vrijheid, vaderland'
Nederlandse protestanten en de
Vrede van Munster**

Met bijdragen van
tal van historici, o.a.
prof. dr. A. Th. van Deursen,
prof. dr. Chr. L. Tümpel,
prof. dr. F.A. van Lieburg e.a.
Speciale aandacht voor de rol van
het protestantisme.

**Alle abonnees/leden
ontvangen dit boek**

*Dus... nu lid of
abonnee worden!*

**Proefnummers en aanmelding:
Antwoordnummer 91004
3009 WB Rotterdam**

(postzegel hoeft niet)

Abonnementsprijs f 12,50 per jaar.

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van
de bemiddeling voor Kraam- en/of
Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg
nodig en u bezit geen TV, bel dan
gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.